

DE REIS

De reis

Martinus Eisenga

© 2018 M. Eisenga / Uitgeverij U2pi

Titel: De reis

Auteur: Martinus Eisenga

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

Website uitgever: www.jouwboek.nl

ISBN: 978-90-8759-774-0

NUR: 300

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Rond een hoog oplaaiend vuur zit een groep mannen. Sommige gezichten kan ik goed onderscheiden, andere zijn in schaduwen gehuld of bijna helemaal onzichtbaar. Buiten de kring van het vuur is het erg donker en hoor ik het bos ruisen.

Er moeten wel behoorlijk wat mannen aanwezig zijn, want ik hoor veel stemmen. Het zijn harde, luidruchtige stemmen. Ook wordt er soms daverend gelachen. Ik zie dat er boven het vuur vlees wordt geroosterd en dat de meeste mannen een grote kroes in de hand hebben. Er wordt flink gedronken en de kroezen worden voortdurend uit kruiken bijgevuld.

De mannen zien er woest uit en zijn bijna allemaal gewapend met een zwaard en een pijl en boog. Sommige dragen ook een helm.

Het is een open plek in het woud, want als ik wat meer aan het donker gewend raak, zie ik rondom bomen. Aan diverse bomen zijn paarden vastgebonden.

Als ik wat langer kijk, zie ik ineens dat er ook een man aan een boom zit vastgebonden. Ik kijk wat beter en dan schrik ik hevig: het is broeder Johannes! Hij maakt een kalme indruk, precies zoals ik hem ken. Ik snap het niet en word erg bang en onrustig. Wat is dit: droom ik?

Angstig kijk ik nog eens om me heen. Dan zie ik half verborgen in het hoge gras nog iemand liggen. Uit de hals van deze man, of is het nog een kind?, steekt een pijl. Ook zit er bloed aan zijn gezicht. Ik begin me akelig onzeker te voelen. Dan weet ik het ineens: dat ben ik! Hoe kan dit? Wat is er gebeurd?

Ik draai me om en zie licht in de verte en loop het tegemoet.

Mijn herinneringen verdwijnen een voor een en de onrust verdwijnt. Ik ga over in een ander zijn.

Het verhaal van Theodrik

Ik word wakker en vraag me af waar ik ben. Dan realiseer ik me dat het nacht is en dat ik veilig onder mijn vacht in het hooi lig. Ook hoor ik het geruststellende zachte gesnurk van mijn vader Olbrecht. Mijn moeder Sigrid mompelt af en toe in haar slaap. Buiten hoor ik de wind langs onze hut gieren en af en toe een tak van een boom breken. Achter in de hut sijpelt wat water naar binnen. Maar ik lig lekker droog en voel me behaaglijk. Zelfs de varkens en kippen blijken rustig te slapen.

Nog wat doezelig van de slaap lig ik te denken hoe mooi het leven toch is bij Olbrecht en Sigrid. Ik kan het bijna niet onder woorden brengen hoeveel ik van deze mensen houd. Toch hebben ze me laatst iets verteld waar ik heel erg van ben geschrokken. Ze hebben me uitgelegd dat ik niet hun kind ben, maar dat zij wel mijn vader en moeder zijn. Ook hebben ze gezegd dat ik daar niet bedroefd om moet zijn, want dat ze daarom nog meer van mij houden. Ze hebben het me verteld omdat ze vonden dat ik er anders misschien achter zou komen dat ik anders ben dan de andere kinderen in de nederzetting. Ik heb namelijk geen blond, maar gitzwart haar. Ik wist dit wel, maar had er eigenlijk nog nooit over nagedacht. Wel werd ik hierom wel eens door andere kinderen gepest of met stenen bekogeld, maar ik was ondertussen zo groot en sterk geworden dat ze me wel met rust lieten.

Olbrecht en Sigrid hadden me verteld dat ik een vondeling

was. Dat begreep ik eerst niet, maar toen vertelden ze me dat ze vroeger in een andere nederzetting hadden gewoond. Daar waren op een nacht soldaten langsgelopen die slaven met zich meevoerden. Het waren slaven die geroofd waren in het oosten. Blijkbaar had een gevangengenomen vrouw haar baby in de struiken weten te leggen en was dit onopgemerkt gebleven.

Olbrecht had de volgende morgen het kind horen huilen en het gevonden. Dat kind was ik! Hij was erg ontroerd geweest, want Sigrid en hij hadden geen kinderen, maar het wel altijd graag gewild. Toen hij met mij bij Sigrid kwam, hadden ze beiden gehuild van ontroering. Ze besloten mij te houden en uit de nederzetting weg te gaan opdat niemand zou weten dat ik hun kind niet was. Anders zou ik misschien alsnog als slaaf verkocht worden. Daarom waren ze met mij naar een andere nederzetting gevlucht. Ze hadden me ondertussen Theodrik genoemd.

Omdat Olbrecht een grote sterke man was en vertrouwen uitstraalde, had het hem geen moeite gekost om in deze andere nederzetting te worden geaccepteerd. Men was wel blij met onze komst, want dan konden we ook bijdragen aan de verplichtingen die geleverd moesten worden aan de landheer die een heel eind weg op een grote hoeve woonde. Deze verplichtingen waren in natura vastgesteld en moeilijk op te brengen. Dus als wij ook bijdroegen, zou de last voor de andere bewoners lichter worden. Met behulp van de andere bewoners was er dan ook snel een hut voor ons gebouwd en hoorden wij dus voortaan bij deze nederzetting.

Olbrecht en Sigrid hadden samen een stukje woeste

grond ontgonnen en verbouwden daarop rogge en gerst. Ook hadden ze wat varkens en kippen bemachtigd. Ze wisten zich hiermee te onderhouden en ook nog een bijdrage te leveren voor de landheer. Ze werden volledig in de gemeenschap opgenomen, maar hielden zich wel wat afzijdig.

Wel schijn ik om de kleur van mijn haar met enige achterdocht te zijn bekeken, maar Olbrecht maakte wel een dusdanig krachtige indruk dat men mij daarom met rust liet.

De nederzetting ligt op een open plek in een groot woud aan een beekje. In het bos worden de varkens gehoed en vruchten geplukt. Ook wordt er hout gekapt voor de bouw van hutten en dergelijke, en worden er houten ploegen van gemaakt die door ossen worden getrokken. Deze ossen zijn gemeenschappelijk bezit en er wordt geregeld ruzie over gemaakt wie ze op een bepaald moment mag gebruiken. Ook wordt er met manden van gevlochten wilgenteen in het beekje gevestigd.

Ik was ondertussen al tien jaar en bijna volwassen. Ik werkte al volop mee. Olbrecht en Sigrid waren al ver boven de twintig jaar, en dus al oud. Dit beseftte ik amper omdat de tijd, ondanks ons gezwoeg, gestadig verliep.

Wel waren er een paar keer bedreigende voorvallen geweest, bijvoorbeeld die keer dat er hongersnood dreigde. We leefden namelijk steeds op het randje van de honger maar wisten ons er steeds weer uit te redden. Tot die ene keer dus! Er was dat jaar namelijk eerst grote droogte geweest en daarna hevige regenval. Er was van de oogst weinig terechtgekomen en ook waren er veel varkens

doodgegaan. De priester was bij Olbrecht en Sigrid gekomen en had geëist dat ik aan de goden zou worden geofferd, omdat ik met mijn zwarte haar de oorzaak van de rampspoed zou zijn. Olbrecht was recht voor de priester gaan staan en had gedreigd hem de hersens in te slaan als mij ook maar een haar zou worden gekrenkt. De priester was toen afgedropen, maar ik had het wel flink benauwd gehad. Ik was hierom nog meer van Olbrecht gaan houden, als dat tenminste nog mogelijk was, want ik hield al zoveel van hem.

Ik ben ook een keer met Olbrecht mee geweest om graan naar de hoeve van de heer te brengen. We waren vroeg in de ochtend vertrokken en het duurde uren voor we er waren. Ik vond het erg spannend om door het woud te trekken. We hebben veel herten gezien en zijn ook wilde zwijnen tegengekomen. Voor die wilde zwijnen was ik wel een beetje bang, maar Olbrecht zei dat dat beslist niet nodig was. Als ik ergens bang voor moest zijn, dan waren dat wolven of beren. Maar ik moest vooral op mijn hoede zijn voor struikrovers en jagende heren. Ook voor soldaten moest ik op mijn hoede zijn.

We kwamen ook door moerassige streken en veengrond en Olbrecht vertelde dat dit de grond was die in de nederzetting soms te drogen hing en die daarna als brandstof in de hutten werd gebruikt.

We zijn daar ook mannen tegengekomen die veenblokken uitgroeven voor de landheer. Ik vond ze niet aardig, maar Olbrecht was helemaal niet bang. Ik was weleens jaloers op Olbrechts rijzige gestalte en zelfverzekerde optreden. Misschien zou ik ook nog eens zo worden.

De hoeve van de heer was erg groot en er waren veel mensen. Ik zag ook koeien, schapen, geiten en varkens die achter palissades werden gehouden.

We moesten het graan bij de meier afleveren. Dat was een knorrige man die zei dat het te weinig was, maar uiteindelijk akkoord ging en zei dat we weer op konden rotten.

We kwamen ook nog een gewapende man op een paard tegen die Olbrecht in het gezicht spuwde en daarna hard begon te lachen. Olbrecht bleef kalm en reageerde niet. Hij zei dat het een ridder was en dat je op moest passen met die gasten.

“Misschien komt er een tijd dat wij hen in hun gezicht zullen spuwen”, zei hij, “maar zover is het nog niet.”

Ook vertelde Olbrecht dat deze ridders zich vooral met oorlog voeren bezighielden en meenden dat als ze heldhaftig sneuvelden ze door mooie Walkuren naar Odin in het Walhalla zouden worden gebracht. Olbrecht zei hier niets van te geloven, want was het niet raar te geloven in beloning voor het doden van mensen? Hij zei wel als er iets als een Walhalla bestond dat er was om mensen vrij en gelukkig te maken en dat je daarom in een goede god van het Walhalla moest geloven. Hij bleef dan ook altijd praten tegen een goede god, wat of wie die dan ook mocht zijn. Misschien bestond er wel helemaal niets bovennatuurlijks, maar eigenlijk geloofde hij dat wel en bleef er naar zoeken. Ook van Saxnot moest Olbrecht niet veel hebben. Toch was dit de belangrijkste god van de Saksen, en wij waren immers Saksen! Maar het was een oorlogsgod en van oorlog en geweld moest Olbrecht niets hebben.

Wel vertelde hij dat er een tijd geleden predikers waren

geweest die de god van de Franken hadden verkondigd. Zij waren meegekomen met de Frankische koning Karel die het Saksische gebied had veroverd. Dit was wel een god van liefde en bevrijding. Alleen het probleem was weer dat dit geloof met geweld werd opgelegd en daardoor weer in tegenspraak was met wat de predikers vertelden.

Dit alles had zich buiten ons gezichtsveld afgespeeld, want wij hadden in onze afgelegen nederzetting van dit alles nooit iets gemerkt.

Olbrecht vertelde dat iemand, die van de hoeve van de landheer kwam, verteld had dat er een opstand tegen de Franken was uitgebroken. De leider van de opstand was Widukind. Hij was met een leger uit het land der Denen gekomen en er sloten zich steeds meer mensen bij hem aan. Ook in Frisia was men in opstand gekomen. Het waren dus woelige tijden. We konden van alles verwachten. Maar Olbrecht verwachtte niet veel goeds. Wel zei hij tot zijn “god van liefde” te blijven spreken.

Ik was van dit alles erg onder de indruk en heb tijdens de terugtocht naar onze nederzetting weinig van de omgeving gemerkt, zo was ik in gedachten verzonken. Wat was dit allemaal, en wat moest ik ermee? Ik had op één dag meer indrukken opgedaan dan in mijn hele leven tot nog toe.

Toen we thuis waren gekomen, merkte Sigrid meteen dat er iets met me aan de hand was. Ik heb haar toen proberen te vertellen wat ik allemaal van Olbrecht had gehoord. Ze zei dat Olbrecht de liefste en meest wijze man was die er bestond. Hij was volkomen anders dan de andere mensen van de nederzetting. Die waren eigenlijk alleen met overleven bezig en verder niets. Ook waren ze erg

bijgelovig en meenden in het gekras van een kraai 's nachts al onheil te bespeuren. Als Olbrecht dergelijke zaken met hen zou bespreken, zouden ze alleen maar dom grijnzen en hem voor “gek” verslijten. Daarom hielden we ons een beetje afzijdig van de andere bewoners, maar werden we wel geaccepteerd omdat we ons steentje bijdroegen aan de te dragen lasten. Wel was het zo dat de stemming zomaar om kon slaan als er iets bedreigends gebeurde. We zouden dan zomaar voor de oorzaak hiervan kunnen worden aangezien, omdat we anders waren dan de anderen en dat kon dan gevaarlijk zijn.

Dit alles vertelde Sigrid mij en hierdoor gingen mij langzaam de ogen open en begon ik de dingen in een breder perspectief te zien en verloor ik een beetje mijn vertrouwen in de onveranderlijkheid van de dingen. Ik begon door te krijgen dat alles eindig was en onzeker.

Ik was ondanks alle beproevingen veel te “onnozel” geweest. Dit alles lag ik te overdenken terwijl ik lekker warm onder mijn vacht in het hooi lag en me behaaglijk voelde terwijl buiten de storm om de hut gierde en de regen op het dak kletterde. Ik wilde dit prettige gevoel nog een poosje vasthouden en probeerde wakker te blijven om er nog even van te genieten. Ook moest ik een beetje huilen omdat ik besepte hoeveel ik van Olbrecht en Sigrid hield en wat een geluk het was om bij deze mensen te mogen horen. Toch moet ik weer in slaap zijn gevallen, want plotseling kwam ik met een schok overeind. Wat was dit? Wat hoorde ik?

Ik hoorde buiten geschreeuw en gehuil van vrouwen en kinderen. Er was gehinnik van paarden en geschreeuw

van mannen. Ook hoorde ik varkens gieren. Geknetter van vuur en geur van rook was er ook.

Olbrecht en Sigrid waren wakker geworden en keken verbaasd om zich heen. Toen scheen het tot Olbrecht door te dringen wat er aan de hand was. Hij greep Sigrid en stopte haar helemaal onder het hooi. Daarna deed hij dit ook met mij. We mochten beslist geen geluid maken, zei hij.

Ik was te verbouwereerd om ook maar een woord uit te brengen. Maar het was al te laat! Er kwamen mannen door de ingang van de hut naar binnen stormen. Ik zag vanonder het hooi dat het gewapende soldaten waren en dat een van hen een brandende toorts in de hand hield. Olbrecht wilde hen tegenhouden maar werd door een soldaat met een zwaard doorboord. Ik hoorde Sigrid een gesmoorde kreet slaken. Toen begonnen de andere soldaten met hun zwaarden in het hooi te steken en even later hoorde ik Sigrid gillen en daarna werd het even angstaanjagend stil. Ik lag als verlamd onder het hooi en was niet in staat te bewegen of geluid te maken. De soldaten dachten blijkbaar dat er verder niemand meer was en joegen de varkens en kippen de hut uit. Toen gingen ook zij naar buiten. Als laatste ging de soldaat met de brandende toorts. Voordat hij naar buiten ging, hield hij zijn toorts bij het hooi dat onmiddellijk vlam vatte. Toen was ook hij verdwenen.

Ik werd eindelijk wakker uit mijn verlamming en kroop onder het brandende hooi vandaan. Ik zag dat Olbrecht in een plas bloed dood op de grond lag en toen ik in het hooi naar Sigrid tastte, merkte ik dat ook zij niet meer bewoog. Ik probeerde haar nog weg te sjarren, maar het vuur laaide

steeds hoger op.

Aan de zijkant was de hut een beetje open en het schuine rieten dak stak daar overheen. Er was net ruimte genoeg om me door te wurmen en toen viel ik in het afval en de mest onder onze hut, die gedeeltelijk op palen was gebouwd.

Ik lag nog maar net buiten of de hele hut veranderde in een laaiende vuurzee en ik was er net onder vandaan gekropen toen de hele hut instortte. Het begon nu tot me door te dringen wat er eigenlijk aan de hand was. Onze nederzetting was door een bende soldaten overvallen en in de as gelegd. Ik zag overal brandende hutten en rennende en gillende mensen die door soldaten werden neergesabeld. Ook verdwenen er soldaten met gillende vrouwen in de struiken en ik zag aan een boom een paar opgehangen mannen. Een van hen spartelde nog hevig en zijn tong hing uit zijn mond.

Eén ding wist ik echter zeker: ik moest hier zo snel mogelijk vandaan. Ik ben dan ook het bos ingerend en toen ik helemaal buiten adem was, heb ik me achter een boom laten vallen en heb daar een hele tijd met mijn gezicht naar beneden in de bladeren gelegen.

Ik maakte geen geluid, maar voelde de tranen in stromen langs mijn wangen lopen en was lange tijd niet bij machte te stoppen met huilen, terwijl ik helemaal niet het gevoel had dat ik huilde. Op den duur kwam ik weer wat tot mezelf en keek om me heen. Het was aardedonker in het woud, maar toch kon ik in de verte nog vuur zien flakkeren.

Ik kon nog steeds niet bevatten wat er was gebeurd, maar dat het heel erg was, begreep ik wel. Olbrecht en Sigrid waren dood en de nederzetting was verbrand. Als er nog

mensen in leven waren gebleven zou ik er niet naar toe kunnen gaan, want het waren altijd “vreemden” voor mij geweest. Alleen van Olbrecht en Sigrid had ik gehouden. Alleen bij hen had ik me veilig gevoeld. Maar ze waren allebei dood en nu was ik dus moederziel alleen. Wel had Olbrecht het gehad over “de god van liefde”, maar waar was die te vinden?

Ik voelde dat ik bezig was in grote paniek te raken en had de neiging om te gaan gillen. Toch was er nog iets in mij dat me hiervan weerhield. Als ik me overgaf aan de angst zou dat misschien verschrikkelijke gevolgen hebben. Olbrecht had mij namelijk geleerd dat je onder alle omstandigheden kalm moest blijven en eerst moest proberen de situatie te beredeneren. Wat ik me daar in mijn huidige situatie bij voor moest stellen, wist ik eigenlijk niet. Toch probeerde ik na te denken over mijn situatie ondanks de angst die me bijna overmeesterde. Ik beseftte dat ik deze angst moest zien te bedwingen, hoe moeilijk dit ook zou zijn. Toen probeerde ik het te begrijpen: ik was helemaal alleen in een donker woud en iedereen die om mij gaf en waarvan ik hield, was dood. Alleen deze conclusie deed me al huiveren van angst en afschuw. Toen bedacht ik dat ik wel veel verdriet mocht hebben, maar geen angst, als ik tenminste wilde blijven leven. Ik bedacht dat ik eigenlijk niet wilde blijven leven, maar wel bang was om dood te gaan. Dus wilde ik eigenlijk niet bestaan, maar dat kon niet, want ik bestond. Om niet te bestaan, moest ik doodgaan, en daar was ik bang voor. Dus moest ik wel blijven leven. Hoe raar het ook klinkt: ik besloot dus te proberen om te overleven. Ik snapte zelf niet hoe ik tot deze redenering in staat was.

Of zou dit komen omdat Olbrecht me dit had geleerd? Ik geloofde dat dit inderdaad zo was en besloot het dan ook te proberen.

Als ik dacht aan de heerlijke liefde van Olbrecht en Sigrid dan kon ik van verdriet bijna geen adem meer halen. Wonderlijk genoeg gaf de gedachte aan deze liefde me ook kracht. Ook probeerde ik met “de god van liefde” te praten. Dit alles gaf me weer wat lucht, maar ik voelde ook dat ik zo weer in paniek kon vervallen.

Toch besloot ik iets te gaan doen en me niet volledig over te geven aan angst en verdriet. Ik nam me voor te proberen achter de boom in slaap te vallen en de volgende morgen bij onze nederzetting te gaan kijken.

Het regende gelukkig niet meer en de boom had grote wortels die boven de grond lagen en daartussen was een holte waarin ik opgerold ging liggen. De grond was daar droog gebleven. Ook was het niet erg koud. Ik rolde me in mijn schapenwollen buis.

Toen ik eenmaal lag, merkte ik pas hoe donker het was en begon ik ook allerlei geluiden waar te nemen. Ook meende ik allerlei dieren te horen. Ik begon het weer flink benauwd te krijgen, maar viel al snel van uitputting in slaap.

Plotseling werd ik wakker en spitste verschrikt mijn oren. Ik hoorde een vreemd geluid in het donker. Het was snuffelen en knorren tegelijk. Toen drong het tot me door dat het een everzwijn was op zoek naar voedsel. Ik hield me muisstil om geen aandacht te trekken. Het geluid kwam steeds dichterbij totdat er een neus aan mijn achterhoofd snuffelde. Het everzwijn slaakte een klein gilletteje en verdween. Ik haalde opgelucht adem. Ik had weleens gehoord

dat het heilige dieren waren, maar hoe het precies zat, wist ik niet. Ook had ik weleens gehoord over heilige wouden. Misschien was dit wel een heilig dier op een heilige plaats en waren de goden dichtbij! Maar misschien was het helemaal niet zo, en als er in dit woud al goden vereerd werden, waren ze dan wel zo vriendelijk voor mij? Ik besloot toch maar weer aan “de god van liefde” te denken en viel van vermoeidheid dadelijk weer in slaap.

De volgende morgen werd ik wakker van zingende vogels. Het was nog erg vroeg, maar de lucht was helemaal opgeklaard en de zon was bezig op te komen. Het leek stralend weer te worden. Dit alles was volledig in tegenstelling met wat er de afgelopen nacht was gebeurd.

Ik kroop tussen de boomwortels vandaan en ging naast de boom op mijn rug op het mos liggen. Er vielen prachtige lichtstralen door de bladeren en ik zag de lucht langzaam helderblauw worden. Vanaf een boomtak keek een eekhoorntje me nieuwsgierig aan en verdween toen in het gebladerte. Hoe wonderlijk mooi en zuiver was dit alles. Ik moest er een beetje om huilen.

Al snel kwamen de gruwelijke belevenissen van de afgelopen nacht weer in me op. Een rauw verdriet verscheurde me en ik raakte bijna in paniek. Zo lag ik een hele tijd als verdoofd op mijn rug, totaal machteloos om redelijk te denken of op te staan. Op den duur kwam ik echter weer wat tot mezelf en stond op.

Ik keek om me heen en zag dat ik in een prachtig woud was en dat de zon volop was gaan schijnen. Er zongen nog steeds vogels en af en toe was er geritsel in de struiken.

Toen zag ik onder een hazelaar een paar hazelnoten liggen. Die heb ik met een steen opengebroken en opgegeten. Ook heb ik wat water uit een plas gedronken.

Ik wist dat ik aan de rand van het bos moest zijn en ben in de richting van onze nederzetting gelopen. Wel had ik moeite om de weg te vinden, want niets kwam me erg bekend voor, omdat alles er zo anders uitzag dan de afgelopen nacht.

Het onheilspellende van de nacht was verdwenen en er heerste zelfs een serene rust. Toch was ik vanbinnen niet erg rustig, ik voelde me erg beklemd en mijn hart ging als een razende tekeer. Toen ik het bos uitliep en op de open plek kwam van onze nederzetting werd alles me in één oogopslag volkomen duidelijk: er was geen enkele hoop meer!

Slechts van een paar hutten stonden nog enkele stukken lemen muur overeind. Voor de rest was alles tot de grond toe afgebrand. Er was geen levende ziel te bekennen. Toen ik omhoog keek, zag ik een man aan een boom hangen. Zijn tong hing uit zijn mond en was blauw.

Toen moest ik overgeven en deed dat in de struiken. Daar lagen dode vrouwen met gescheurde kleren en onder het bloed. Ik begon me zo raar te voelen dat ik dreigde flauw te vallen.

Toch strompelde ik nog naar de plaats waar onze hut had gestaan. Er was niets dan een gloeiende ashoop van overgebleven. Ik durfde niet in de as te zoeken naar eventuele overblijfselen van Olbrecht en Sigrid.

Toen heb ik als een dier in stervensnood gebruld en ben het woud weer in gegaan met de bedoeling nooit meer op